FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(andra avdelningen i utökad sammansättning)
den 11 mars 1999 *

I mål T-145/94,

Unimétal — Société française des aciers longs SA, Rombas (Frankrike), företrätt av advokaterna Antoine Winckler, Paris, och Caroline Levi, Bryssel, delgivningsadress: advokatbyrån Elvinger & Hoss, 15, Côte d'Eich, Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd inledningsvis av Julian Currall, rättstjänsten, samt Géraud de Bergues, nationell tjänsteman med förordnande vid kommissionen, därefter av generaldirektören vid rättstjänsten Jean-Louis Dewost, Julian Currall och Guy Charrier, nationell tjänsteman med förordnande vid kommissionen, samtliga i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: franska.

angående en talan om i huvudsak ogiltigförklaring av kommissionens beslut 94/215/EKSG av den 16 februari 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 65 i EKSG-fördraget angående avtal och samordnade förfaranden bland europeiska stålbalksproducenter (EGT L 116, s. 1),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(andra avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av tillförordnade ordföranden C.W. Bellamy samt domarna A. Potocki och J. Pirrung,

justitiesekreterare: byrådirektören J. Palacio González,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 23, den 24, den 25, den 26 och den 27 mars 1998,

följande

Dom [1]

Bakgrund till tvisten

A — *Inledande synpunkter*

1 Denna talan syftar till ogiltigförklaring av kommissions beslut 94/215/EKSG av den 16 februari 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 65 i EKSG-fördraget angående avtal och samordnade förfaranden bland europeiska stålbalksproducenter (EGT L 116, s. 1, nedan kallat beslutet). I detta beslut fastslog kommissionen att 17 europeiska stålföretag och en företagssammanslutning hade deltagit i en rad avtal, beslut och samordnade förfaranden för prisfastställelse, uppdelning av marknader och utbyte av konfidentiell information på gemenskapsmarknaden för stålbalkar i strid med artikel 65.1 i EKSG-fördraget, och påförde fjorton företag i denna bransch böter för överträdelser som skett mellan den 1 juli 1988 och den 31 december 1990.

2 Enligt beslutet är Unimétal — Société française des aciers longs SA (nedan kallat Unimétal) den största tillverkaren av långa produkter inom den franska koncernen Usinor Sacilor, och helägt dotterbolag till denna koncern. År 1990 var Unimétals omsättning 6 896 miljoner FF, varav 1 164 miljoner, det vill säga

1 — Nedan återges endast de punkter i domskälen till denna dom som förstainstansrätten anser bör publiceras. Övriga punkter är i stor utsträckning identiska med eller liknar punkterna i förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-141/94, Thyssen mot kommissionen (REG 1999, s. II-347), med undantag av punkterna 413—422, som inte har någon motsvarighet i denna dom. På samma sätt är de överträdelser av artikel 65.1 i fördraget som sökanden har kritiserats för på vissa nationella marknader inte identiska med de överträdelser som sökanden i målet Thyssen mot kommissionen har kritiserats för. I detta fall är delvis ogiltigförklaring av artikel 1 i beslutet motiverad i huvudsak av att det saknas bevis för att sökanden deltog i den överträdelse som avses i punkt 1 i domslutet i denna dom.

168 miljoner ECU, härrörde från stålbalksförsäljningen i gemenskapen. Usinor Sacilor SA (nedan kallat Usinor Sacilor) är ett statligt holdingbolag och en paraplyorganisation för majoriteten av franska stålproducerande bolag och den näst största stålproducenten i världen. År 1990 uppgick Usinor Sacilor SA:s omsättning till 96 053 miljoner FF.

...

D — *Beslutet*

47 Beslutet, som kom sökanden tillhanda den 3 mars 1994 tillsammans med en skrivelse från Van Miert av den 28 februari 1994 (nedan kallad skrivelsen), har följande lydelse:

"*Artikel 1*

Följande företag har, i den utsträckning som anges i detta beslut, deltagit i de konkurrensbegränsande verksamheter som anges efter deras namn, som begränsar och snedvrider normal konkurrens på den gemensamma marknaden. Eftersom böter påförs, anges överträdelsens varaktighet i månader, utom i de fall där tilläggen har harmoniserats, där deltagande i överträdelsen anges med 'x'.

...

Unimétal

a) Utbyte av konfidentiell information genom stålbalkskommissionen (30)

b) Prisfastställelse i stålbalkskommissionen (30)

c) Prisfastställelse på den italienska marknaden (6)

d) Prisfastställelse på den danska marknaden (16)

e) Uppdelning av marknader, 'Traverso-systemet' (3+3)

f) Uppdelning av marknader, Frankrike (3)

g) Uppdelning av marknader, Italien (3)

h) Harmonisering av tillägg (x)

i) Prisfastställelse på den franska marknaden

...

Artikel 4

För de överträdelser som anges i artikel 1 och som skedde efter den 30 juni 1988 (efter den 31 december 1989 [2] för Aristrain och Ensidesa), skall följande böter påföras:

...

Unimétal SA	12 300 000 ECU

...

2 — Det datum som anges i den franska och den spanska versionen av beslutet. I den tyska och den engelska versionen anges den 31 december 1988.

Artikel 6

Detta beslut är riktat till

...

— Unimétal

..."

...

Förstahandsyrkandet om ogiltigförklaring av beslutet

...

A — *Åsidosättande av sökandens rätt till försvar*

Begränsad tillgång till kommissionens handlingar i ärendet

...

Förstainstansrättens bedömning

...

86 Vad beträffar kritiken mot kommissionen för att den vägrade ge sökanden en icke-konfidentiell sammanfattning av vissa handlingar som klassificerats som inte tillgängliga, efter att först ha erbjudit sig att göra det, påpekar förstainstansrätten att sökandens begäran avsåg nästan samtliga handlingar som var klassificerade som inte tillgängliga (det vill säga flera hundra handlingar, och inte ett tjugotal som sökanden har gjort gällande i sina inlagor) och som skäl hade sökanden endast anfört sin "önskan att styrka att den inte deltog i vissa av de påtalade förfarandena". Förstainstansrätten anser att det var korrekt av kommissionen att vägra bifalla en sådan begäran, vars motivering var avfattad i så allmänna ordalag att den inte utgjorde någon motivering.

87 Dessa handlingar åberopades dessutom inte mot sökanden och innehåller inga uppgifter till sökandens fördel, vilket sökanden för övrigt inte har bestritt efter att ha fått tillgång till dessa under domstolsförfarandet till följd av beslutet av den 19 juni 1996.

88 Förstainstansrätten anser mot denna bakgrund att sökanden inte har styrkt att den under det administrativa förfarandet inte fick tillfälle att framlägga sina synpunkter på de handlingar som åberopades mot den i meddelandet om anmärkningar.

...

Andrahandsyrkandet som syftar till upphävande av bötesbeloppet, eller åtminstone en sänkning av bötesbeloppet

...

Höjningen av det bötesbelopp som Usinor Sacilor påförts på grund av sitt uppträdande

593 Det framgår av de utförliga förklaringar som kommissionen gett under rättegången att det bötesbelopp som sökanden påförts för harmonisering av tillägg höjdes med 10 procent för att beakta den omständigheten att det var moderbolaget Usinor Sacilor som föreslog denna harmonisering.

594 Förstainstansrätten konstaterar att denna försvårande omständighet inte omnämns i beslutet utan åberopades för första gången i svarandens svar av den 19 januari 1998 på förstainstansrättens skriftliga frågor. Beslutet saknar därför helt motivering i det avseendet.

595 Av detta följer att artikel 4 i beslutet skall ogiltigförklaras i den mån som sökanden där påförs en höjning av bötesbeloppet på grund av att Usinor Sacilor var initiativtagare till harmoniseringen av tilläggen.

596 Det framgår för övrigt av de utförliga förklaringar som svaranden gett under rättegången att det bötesbelopp som sökanden påförts för utbytet av konfidentiell information höjdes med 10 procent på grund av att Usinor Sacilor inrättade stålbalkskommissionens sekretariat, vilket sökanden för övrigt inte har bestritt.

597 Mot bakgrund av vad som angavs i punkt 321 i beslutet, där kommissionen uppgav att "vid beräkningen av de bötesbelopp som Unimétal har påförts beaktades moderbolagets agerande, eftersom det bistod stålbalkskommissionen i administrativt hänseende", kan beslutet inte anses sakna motivering i det avseendet. Av dessa uppgifter framgick det nämligen för sökanden att kommissionen höll den ansvarig för moderbolagets agerande, vilket bestod i att den genom att sköta sekretariatet underlättade de överträdelser som begicks inom stålbalkskommissionen och att bötesbeloppet därför höjdes. I sin talan har sökanden för övrigt bestritt ansvaret och höjningen av bötesbeloppet genom att åberopa vissa argument i sakfrågan (se punkterna 561 och 562 ovan).

598 I det avseendet skall det påpekas att det inte föreligger någon motsägelse mellan punkt 321 och punkt 285 i beslutet. Kommissionen hävdar inte i punkt 285 i beslutet att Usinor Sacilors bidrag till gruppen Eurofer/Skandinaviens verksamhet, där det skötte sekretariatet, inte utgjorde ett deltagande i en överträdelse av artikel 65.1 i fördraget. På sin höjd angav kommissionen att detta bidrag inte var tillräckligt "väsentligt och individuellt" för att motivera antagandet av ett annat beslut än det som riktades till dotterbolaget Unimétal. Punkt 321 i beslutet skall för övrigt tolkas mot bakgrund av punkt 319, där det anges att för det fall mer än ett bolag inom en koncern har deltagit i överträdelserna är beslutet riktat till produktionsföretagen, eftersom de har mest att vinna på att få förhandsinformation avseende priser och volymer. I punkt 321 i beslutet tillämpas denna

princip särskilt på Unimétal, som identifierats som Usinor Sacilors stålbalksproducerande dotterbolag, samtidigt som det anges att vid beräkningen av de böter som Unimétal påfördes beaktades moderbolagets agerande, eftersom det bistod stålbalkskommissionen i administrativt hänseende.

599 Punkt 285 i beslutet avser under alla omständigheter endast gruppen Eurofer/Skandinaviens verksamhet och avser således endast överträdelsen genom prisfastställelse på den danska marknaden, medan punkt 321 i beslutet avser stålbalkskommissionens verksamhet. Det framgår emellertid av de utförliga förklaringar som kommissionen gett under rättegången att höjningen på 10 procent som Unimétal påfördes som en försvårande omständighet för att beakta Usinor Sacilors agerande endast avsåg den del av bötesbeloppet som påfördes för utbytet av konfidentiell information inom stålbalkskommissionen.

600 Vad beträffar huruvida det var rättsenligt att tillskriva Unimétal ett sådant ansvar skall det påpekas att förbudet i artikel 65.1 i EKSG-fördraget, i likhet med förbudet i artikel 85.1 EG-fördraget, riktar sig särskilt till "företag". Det framgår emellertid av förstainstansrättens rättspraxis (se domen i det ovannämnda målet Shell mot kommissionen, punkt 311) att begreppet "företag" i den mening som avses i artikel 85 i EG-fördraget skall ses som att det avser en ekonomisk enhet bestående av en enhetlig organisation med personal, materiella och immateriella tillgångar, och som på ett varaktigt sätt eftersträvar ett bestämt ekonomiskt mål, och av det skälet kan en sådan organisation medverka till en överträdelse av det slag som avses i denna bestämmelse (se även domstolens dom av den 12 juli 1984 i mål 170/83, Hydrotherm, REG 1984, s. 2999, punkt 11, och förstainstansrättens dom av den 12 januari 1995 i mål T-102/92, Viho mot kommissionen, REG 1995, s. II-17, punkt 50, vilken har bekräftats genom domstolens dom av den 24 oktober 1996 i mål C-73/95 P, Viho mot kommissionen, REG 1996, s. I-5457, punkterna 15—18). Förstainstansrätten anser att detta även gäller artikel 65 i EKSG-fördraget.

601 I detta fall skall Usinor Sacilor och dess helägda dotterbolag Unimétal anses utgöra ett enda företag i den mening som avses i denna bestämmelse.

602 Enligt domstolens rättspraxis kan — med hänsyn till den ekonomiska enhet som ett moderbolag och dess dotterbolag utgör — dotterbolagens agerande under vissa omständigheter tillskrivas moderbolaget, särskilt när dotterbolaget — trots att det är en särskild juridisk person — inte självständigt bestämmer sitt agerande på marknaden, utan i huvudsak tillämpar instruktioner som det får av moderbolaget (se domen i det ovannämnda målet ICI mot kommissionen, punkterna 132—135). På samma sätt framgår det av förstainstansrättens praxis att det bolag som är ansvarigt för samordningen av en bolagskoncerns handlande kan tillskrivas ansvar för de överträdelser som bolagen inom koncernen begått, även om de inte utgör dotterbolag i juridisk mening (se domen i det ovannämnda målet Shell mot kommissionen, punkterna 312—315).

603 Med hänsyn till det grundläggande begreppet ekonomisk enhet som bildar underlag för denna rättspraxis anser förstainstansrätten att denna rättspraxis kan tillämpas på den omvända situationen, som föreligger i detta mål.

604 Eftersom Usinor Sacilor genom sitt administrativa arbete i sekretariatet underlättade de överträdelser som begicks inom stålbalkskommissionen var det därför korrekt av kommissionen att beakta detta bistånd vid bedömningen av det aktuella företagets delaktighet och exakta uppgift i de omtvistade förfarandena.

605 Det var för övrigt korrekt av kommissionen att hålla dotterbolaget Unimétal ansvarigt för Usinor Sacilors agerande, i stället för tvärtom. Det framgår nämligen mot bakgrund av omständigheterna i detta fall att sökanden, i egenskap av det dotterbolag som ansvarade för stålbalksproduktionen inom koncernen Usinor Sacilor, var den som huvudsakligen gjorde sig skyldig till de överträdelser som begicks och drog fördel av dessa, medan moderbolaget endast ägnade sig åt underordnade uppgifter genom bistånd i administrativt hänseende. I sina skrivelser har sökanden i det avseendet understrukit att Usinor Sacilor inte hade något inflytande i beslutsfattandet eller möjlighet att ta initiativ när det åtog sig att sköta stålbalkskommissionens administrativa sekretariat.

606 Av det ovan anförda följer att talan inte kan vinna bifall med stöd av sökandens argument avseende den höjning av bötesbeloppet som skedde på grund av att Usinor Sacilor i administrativt hänseende bistod stålbalkskommissionen i dess arbete.

...

Utövandet av förstainstansrättens fulla prövningsrätt

655 Det skall erinras om att förstainstansrätten redan har ogiltigförklarat artikel 1 i beslutet i den mån som det konstateras att sökanden deltog i ett avtal om uppdelning av den italienska marknaden (se punkt 403 ovan). Det bötesbelopp som kommissionen påförde för denna överträdelse har beräknats till 70 600 ECU.

656 Av de skäl som anges i punkt 422 [3] ovan skall för övrigt perioden mellan den 1 juli och den 31 december 1988 utelämnas vid beräkningen av bötesbeloppet avseende överträdelsen genom prisfastställelse på den danska marknaden. Det medför i sökandens fall en sänkning av bötesbeloppet med 16 800 ECU, enligt den metod som kommissionen har använt.

657 Förstainstansrätten har även av de skäl som anges ovan (punkt 581 och följande punkter) [4] ogiltigförklarat höjningen av det bötesbelopp som påfördes sökanden på grund av att dess uppträdande påstods vara av återfallskaraktär, som av kommissionen beräknades till 3 074 200 ECU.

3 — Se domen i målet Thyssen mot kommissionen (T-141/94, REG 1999, s. II-347), punkt 451.

4 — Se domen i målet Thyssen mot kommissionen (T-141/94, REG 1999, s. II-347), punkt 614 och följande punkter.

658 Förstainstansrätten har även ogiltigförklarat höjningen av det bötesbelopp som påfördes sökanden på grund av att Usinor Sacilor var initiativtagare till harmoniseringen av tillägg (punkt 595 ovan). Kommissionen beräknade denna höjning till 84 000 ECU.

659 Av de skäl som anges ovan (punkterna 615—621) [5] anser förstainstansrätten slutligen att det totala bötesbelopp som påförts för avtalen och de samordnade förfarandena för prisfastställelse skall sänkas med 15 procent, på grund av att kommissionen i viss utsträckning överdrev den konkurrensbegränsande inverkan av de överträdelser som konstaterats. Med beaktande av den sänkning som redan har angetts vad beträffar avtalen om priser på den danska marknaden, uppgår denna sänkning till 777 800 ECU, enligt den metod som kommissionen har använt.

660 Med tillämpning av kommissionens metod skall det bötesbelopp som sökanden påförts sänkas med 4 023 400 ECU.

661 Till sin karaktär är förstainstansrättens fastställelse av bötesbelopp, inom ramen för sin fulla prövningsrätt, inte en exakt räkneoperation. För övrigt är förstainstansrätten inte bunden av kommissionens beräkningar, utan skall göra en egen bedömning med beaktande av omständigheterna i detta fall.

662 Förstainstansrätten anser att kommissionens allmänna tillvägagångssätt för att fastställa bötesnivån (punkt 548 och följande punkter ovan) [6] är motiverat av omständigheterna i detta fall. De överträdelser som består i att fastställa priser och uppdela marknader, som uttryckligen är förbjudet enligt artikel 65.1 i fördraget, skall anses vara särskilt allvarliga eftersom de innebär ett direkt ingripande i de parametrar som är väsentliga för konkurrensen på den berörda marknaden. På samma sätt hade systemen för utbyte av konfidentiell information som sökanden har kritiserats för motsvarande syfte som en uppdelning av

5 — Se domen i målet Thyssen mot kommissionen (T-141/94, REG 1999, s. II-347), punkt 640 och följande punkter.
6 — Se domen i målet Thyssen mot kommissionen (T-141/94, REG 1999, s. II-347), punkt 577 och följande punkter.

marknader enligt traditionella handelsflöden. Alla överträdelser som beaktades vid fastställandet av bötesbeloppet skedde efter det att krissystemet upphörde och efter det att företagen hade fått relevanta varningar. Som förstainstansrätten har fastslagit, var det allmänna syftet med de berörda avtalen och samordnade förfarandena just att hindra eller snedvrida återgången till den normala konkurrensen, som var en naturlig följd av att det påtagliga krissystemet försvann. Dessutom hade företagen kännedom om att överträdelserna var olagliga och de dolde dessa avsiktligen för kommissionen.

663 Med beaktande av det ovan anförda och att rådets förordning (EG) nr 1103/97 av den 17 juni 1997 om vissa bestämmelser som har samband med införandet av euron trädde i kraft den 1 januari 1999 (EGT L 162, s. 1), skall bötesbeloppet fastställas till 8 300 000 EUR.

...

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(andra avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

1) Artikel 1 i kommissionens beslut 94/215/EKSG av den 16 februari 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 65 i EKSG-fördraget angående avtal och samordnade förfaranden bland europeiska stålbalksproducenter ogiltig-

förklaras i den mån som sökanden hålls ansvarig för deltagande i ett avtal om uppdelning av den italienska marknaden under tre månader.

2) Det bötesbelopp som sökanden påförs genom artikel 4 i beslut 94/215/EKSG fastställs till 8 300 000 EUR.

3) Talan ogillas i övrigt.

4) Sökanden skall bära sina rättegångskostnader samt hälften av svarandens rättegångskostnader. Svaranden skall bära hälften av sina rättegångskostnader.

Bellamy Potocki Pirrung

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 11 mars 1999.

H. Jung

Justitiesekreterare

C.W. Bellamy

Ordförande